

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

The development of instructional leadership indicators of teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office 22

จิรวดี ทวีโชติ^{1,*} และ วลัยนิกา ฉลากบาง²
Jiravadee Taveechot^{1,*} and Wannika Chalakbang²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 531 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.96 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.30 - 0.66 โดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย 78 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ด้านความรู้ความสามารถในการสอน ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง

2. โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square: χ^2) เท่ากับ 45.47 ค่าองศาอิสระ df เท่ากับ 46 ค่า χ^2/df เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 798.86 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้, ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู, ตัวบ่งชี้

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000
M.Ed. Student in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร 47000

Faculty Of Education Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding, e-mail: monokoroboo34@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were to develop the indicators and to examine the goodness-of-fit indices of the developed structural model on instructional leadership indicators of teachers under the Secondary Educational Service Area Office 22 with the empirical data. The sample group consisted of 531 participants who were a head teachers of academic administration affairs and teachers in the academic year B.E. 2017, selected through multi - stage random sampling. Data collection tool was a 5 - level rating scale questionnaire with content validity index between 0.60-1.00, the overall reliability value as calculated by using Cronbach Alpha Coefficient at 0.96 and discrimination value between 0.30-0.66, which were determined in data analysis process by LISREL software.

The results show that :

1. Instructional leadership of teachers comprises 5 main components, 18 sub components and 78 indicators, which can be categorized into 5 groups, namely 1) Instructional knowledge and capability, 2) Understanding on curriculum development, 3) Measurement and evaluation, 4) Self and staff development, and 5) The ability to be a change agent in an organization.

2. The developed structural model on instructional leadership indicators of teachers shows a goodness-of-fit with the empirical data with chi-square at a statistically significant value at 45.47, $df = 46$, $\chi^2/df = 0.90$, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.00, CN = 798.86 which are in accordance with the set hypothesis.

Keywords: Instructional Leadership, Teacher Instructional Leadership, Indicator

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติหมวด 5 เกี่ยวกับ หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 ระบุว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ ในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน

ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, น.14)

คุณเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงาน ด้านการจัดการ เรียนรู้และมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับ สถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองหรือได้รับการ พัฒนาให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ด้านพฤติกรรมและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ ภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ของครู จะทำให้ครูต้องคิดและสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นในโรงเรียน และในชุมชน ครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งมีความสามารถด้านการวิจัย ครูจึงจำเป็นต้อง ปรับตัว พัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าของตนเอง (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2549, น.5-6)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (รังสรรค์ สุทาร์มย์, 2556, น. 2) ปัญหาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีแนวโน้มลดต่ำลง ส่วนหนึ่งเกิดจากคุณภาพของครูที่ไม่มีภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาตนเองและโรงเรียน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการ (จารุภัทร บุญส่ง, 2556, น. 5) หากมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนก็จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมามีน้อย และยังไม่ปรากฏตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน จึงอาจทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดปัญหาได้

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เพื่อบ่งชี้และพัฒนาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ออกมา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

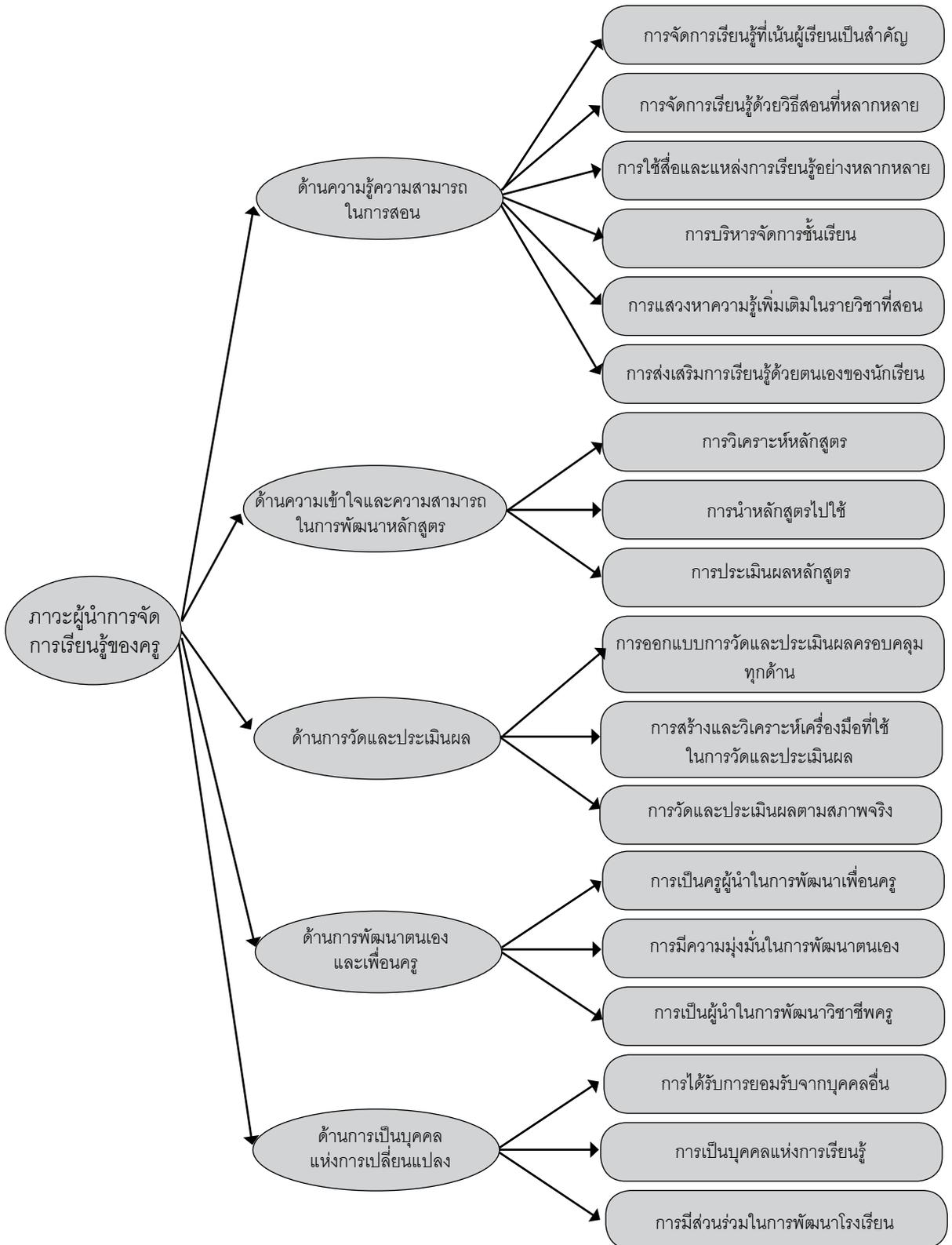
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมาของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ สังเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมาของครู จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกได้ 5 องค์ประกอบหลัก และ 18 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความสามารถในการสอน จำนวน 6 องค์ประกอบย่อย
- 2) องค์ประกอบด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย
- 3) องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย
- 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และ
- 5) องค์ประกอบด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย ดังแสดงในภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ออกมา

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำผลที่ได้มาใช้ประกอบการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 3) การพัฒนาตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐาน

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเนื้อหาที่มุ่งวัด จำนวน 78 ตัวบ่งชี้ โดยมีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าต้องมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.70 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, น. 70) และผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถาม (r) มีค่า 0.30-0.66

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,604 คน (กลุ่มสารสนเทศ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2560 ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎอัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ 20: 1 จำนวนทั้งสิ้น 531 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ใช้สหวิทยาเขตเป็นหน่วยสุ่ม ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ได้สหวิทยาเขตทั้งหมด 12 สหวิทยาเขต ขั้นที่ 2 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากแบบใส่คืน ได้โรงเรียนทั้งหมด 59 โรงเรียน ขั้นที่ 3 ใช้หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการเป็นหน่วยสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนทั้งหมด 59 คน ขั้นที่ 4 ใช้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รวมครูผู้สอนโรงเรียนละ 8 คน จำนวนทั้งหมด 472 คน รวมทั้งสิ้น 531 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความสามารถในการสอน 2) ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 5) ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง และ ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.96 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30-0.66

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย 1) ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน และ 5) ค่าพารามิเตอร์ โดยวิธีไคส์กัวยุคสูงสุด โดยใช้โปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย 78 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ด้านความรู้ความสามารถในการสอน จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ และด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง จำนวน 14 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square:) เท่ากับ 45.47 ค่าองศาอิสระ df เท่ากับ 46 ค่า / df เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 798.86 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มี 5 องค์ประกอบคือด้านความรู้ความสามารถในการสอน ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ ลูติมา ไชยมหา (2556, น.17) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านการมีภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น ครูต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ในวิชาเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สามารถวิเคราะห์หลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน สร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้วัดผลด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาที่พครูและเพื่อนร่วมอาชีพ แสวงหาความรู้ที่แปลกใหม่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู นำมาวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.96 จึงถือว่า ตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว

2. โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดย 1) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (DAT) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 2) ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (POC) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 3) ด้านความรู้ความสามารถในการสอน (KAT) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 4) ด้านความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร (UAC) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.93 และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล (MEA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91 ตามลำดับ รวมทั้งตัวบ่งชี้ทั้ง 78 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ของครูพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด กล่าวคือครูมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนครูในการทำงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาชีพครู อยู่เสมอ และด้านการวัดและประเมินผล มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด กล่าวคือครูควรสร้างความตระหนักในการวัดและประเมินผลเพิ่มขึ้น จัดการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหา ครอบคลุมครบทุกเนื้อหาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการกำกับติดตามพัฒนาการของการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, น. 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาชีพของครูมีความมุ่งมั่นและการพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้บรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันของครู และสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการใช้

ปัญญาให้เริ่มสร้างแนวคิดใหม่ สร้างวิธีการใหม่และนำไปสู่การปฏิบัติจนเห็นผลเชิงประจักษ์ได้ และมีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ และวราภรณ์ สารโรจน์ (2559, น.153) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้ความสามารถและทักษะในแต่ละสาขาหรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมใหม่ ผลงานใหม่ที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจูงใจและสนับสนุน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนครูในการทำงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาชีพครู อยู่เสมอ สำหรับองค์ประกอบที่มีน้ำหนักน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้วยเหตุผลดังกล่าว หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทักษะด้านการวัดและประเมินผลให้แก่ครูเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจในกระบวนการวัดและประเมินผลเพิ่มขึ้น

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 78 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตลอดจนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้นจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดหรือแบบประเมิน โดยยึดตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดต่อไป

2.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรนำองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปสร้างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22. (2560). ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2560, จาก http://data.boppobec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101722.

จารุภัทร บุญส่ง. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

จิตติมา ไชยมหา. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2549). การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน รายงานการสัมมนาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสรรค์ สุทาร์มย์. (2556). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน 2560.

วราภรณ์ สาโรจน์. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้าพรินติ้ง.

อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).